

โครงการ

การประกวดข้าวพันธุ์ใหม่ เพื่อการพาณิชย์ ครั้งที่ 1 (2564)

ที่มา

นับแต่ปี 2562 เป็นต้นมา ประเทศไทยส่งออกข้าวลดน้อยลงกว่าปี 2561 กว่า 32% ปี 2563 ส่งออกน้อยกว่าปี 2562 อีกกว่า 24% (ตารางที่ 1 และตารางที่ 2) ภาวะถดถอยของยอดส่งออกของประเทศไทย มีต่อเนื่องมาจนถึงปัจจุบัน สินค้าข้าวหลัก ๆ ซึ่งเคยสร้างชื่อเสียงและนำเงินตราเข้าประเทศไทยเป็นอย่างมาก ในอดีต ได้แก่ ข้าวขาว ข้าวหนึ่ง และข้าวหอมมะลิ มียอดขายลดต่ำลงอย่างต่อเนื่องในอัตราที่น่าเป็นห่วงยิ่ง

ปริมาณส่งออกข้าวไทย จำแนกตามชนิดข้าว ระหว่างปี 2560-2563					
ชนิดข้าว	2560	2561	2562	2563	Δ%
ข้าวขาว	5,082,384	5,927,940	3,213,371	1,984,137	-38.3
ข้าวหอมมะลิ	2,308,789	1,665,658	1,410,833	1,447,853	2.6
ข้าวหอมไทย*	385,567	451,162	513,371	574,195	11.8
ข้าวหนึ่ง	3,380,167	2,801,538	2,230,666	1,441,924	-35.4
ข้าวเหนียว	517,425	385,878	215,420	276,568	28.4
รวม (ตัน)	11,674,331	11,232,176	7,583,662	5,724,679	-24.5
มูลค่า (ล้านบาท)	175,161	182,082	130,585	115,915	-11.2

ตารางที่ 1

เปรียบเทียบการส่งออกข้าวของประเทศผู้ส่งออกที่สำคัญ 5 อันดับ					
ประเทศ	2560	2561	2562	2563	Δ%
ไทย	11.67	11.23	7.58	5.72	-24.5
อินเดีย	12.12	11.61	9.81	14.20	44.7
เวียดนาม	6.60	6.99	6.37	6.13	-3.8
ปากีสถาน	3.21	3.26	3.98	3.78	-5.2
สหรัฐอเมริกา	3.37	3.16	3.11	2.84	-8.8

หน่วย : ล้านตันข้าวสาร
ที่มา: รวบรวมจาก THE RICE TRADER และจากภาพรวมทางการโดยสมาคมผู้ส่งออกข้าวไทย

ตารางที่ 2

ข้าวขาวและข้าวหนึ่ง ที่ประเทศไทยเคยเป็นผู้นำในการส่งออกมาช้านาน ถูกข้าวขาวและข้าวหนึ่งของประเทศคู่แข่ง โดยเฉพาะประเทศอินเดีย ซึ่งพัฒนาปรับปรุงพันธุ์จนมีคุณภาพใกล้เคียงกับข้าวขาวและข้าวหนึ่งของไทย เมื่อราคาขายข้าวของไทยมีราคาสูงห่างจากราคาขายของคู่แข่งมาก ๆ (ตารางที่ 3/1 และตารางที่ 3/2) ผู้นำเข้าข้าวจึงลดการสั่งซื้อข้าวจากประเทศไทยลง หันไปสั่งซื้อข้าวจากประเทศคู่แข่งแทน

Oryza Global Rice Prices			
Long grain white rice - high quality	27 Jan 20	19 Jan 21	26 Jan 21
Thailand 5% broken	433-437	516-520	525-529
Vietnam 5% broken	353-357	523-527	523-527
India 5% broken	363-367	388-392	388-392
Pakistan 5% broken	373-377	463-467	443-447
Myanmar 5% broken	363-367	453-457	458-462
U.S. 4% broken	558-562	583-587	586-592
Uruguay 5% broken	513-517	631-635	638-642
Long grain white rice - low quality	27 Jan 20	19 Jan 21	26 Jan 21
Thailand 25% broken	417-421	496-500	503-507
Vietnam 25% broken	338-342	498-502	498-502
India 25% broken	343-347	348-352	348-352
Pakistan 25% broken	345-349	413-417	398-402
Myanmar 25% broken* (well milled/double polished)	-	400/415	405/415
U.S. 15% broken	538-542	558-562	561-565

ตารางที่ 3/1

Oryza Global Rice Prices			
Long grain parboiled rice	27 Jan 20	19 Jan 21	26 Jan 21
Thailand parboiled 100% stxd	433-437	520-524	525-529
India 5% broken stxd	373-377	383-387	388-392
Pakistan 5% broken stxd	413-417	442-446	452-456
U.S. 4% broken	553-557	596-600	596-600
Uruguay 5% broken	508-512	648-652	653-657
Long grain fragrant rice	27 Jan 20	19 Jan 21	26 Jan 21
Thailand Hommati 92%	1148-1152	835-839	836-840
Vietnam Jasmine	463-467	608-612	608-612
India basmati 2% broken* (PUSA/1121)	820-1040	1075	1075
Phka Rumduol 5% (purity >90%) wet season	840	820	830
Sen Kra Ob 5% (purity >85%) dry season		750	750

ตารางที่ 3/2

โดยเฉพาะข้าวขาวพื้นนุ่ม ซึ่งเป็นข้าวขาวที่พัฒนาพันธุ์โดยประเทศเวียดนามจนถูกปากชาวเอเชียส่วนใหญ่ที่ชื่นชอบการบริโภคข้าวนุ่ม ผู้นำเข้าข้าวขาวส่วนหนึ่งจึงหันไปบริโภคข้าวขาวพื้นนุ่มแทนการบริโภคข้าวขาวพื้นแข็งอย่างในอดีต ซึ่งมีประเทศผู้ส่งออกเพียงประเภทเดียวคือ เวียดนาม ยอดขายข้าวขาวของประเทศไทยจึงถูกระทบอย่างแรงด้วย

สำหรับข้าวหอมมะลิซึ่งเคยถือเป็นข้าวยอดนิยมของตลาดโลก และถือเป็นข้าวที่สร้างชื่อเสียงให้ข้าวไทยไปทั่วโลกมาช้านานกว่า 30 ปี ยอดขายก็เริ่มลดลงเรื่อย ๆ แม้จะไม่ลดลงเร็วในอัตราเดียวกับข้าวขาวและข้าวหนึ่ง แต่ก็มีแนวโน้มที่จะลดลงอย่างต่อเนื่องอย่างน่าเป็นห่วง เพราะข้าวหอมจากเวียดนามที่ใช้เวลา

พัฒนามากว่า 10 - 20 ปี มีคุณภาพที่ดีขึ้นมาก แม้จะยังมีคุณภาพด้อยกว่าข้าวหอมไทย แต่ข้าวหอมเวียดนามมีราคาต่ำกว่าข้าวหอมมะลิไทยกว่าเท่าตัว ผู้นำเข้าจึงไปสั่งซื้อข้าวหอมจากเวียดนามเพิ่มมากขึ้น ๆ จนปัจจุบันข้าวหอมเวียดนามส่งออกได้มากกว่าข้าวหอมมะลิไทยแล้ว

จากที่กล่าวมาแล้วข้างต้น พอจะสรุปได้ว่า ชีตความสามารถในการแข่งขันของข้าวไทยในตลาดโลกลดลงอย่างน่าเป็นห่วง และถ้าวางการข้าวไทยไม่มีการพัฒนาปรับปรุงอะไรในการยกระดับความสามารถในการแข่งขันนี้ขึ้น ก็เชื่อได้ว่าอีกไม่นานประเทศไทยจะสูญเสียความสามารถในการแข่งขันอย่างสิ้นเชิง และส่งออกไม่ได้อีกต่อไป

ทั้งหมดนี้ จึงเป็นที่มาของการจัดให้มีการประกวดข้าวพันธุ์ใหม่ ที่ต้องดีกว่าพันธุ์เดิม ที่ปลูกในประเทศในทุก ๆ มิติ ทุก ๆ ด้าน เพื่อให้ประเทศไทยกลับมาความสามารถในการแข่งขันได้ใหม่อีก และเราก็หวังว่าเราจะทำได้ดีกว่าประเทศคู่แข่งเรา และทำให้ประเทศไทยกลับมายิ่งใหญ่อีกครั้งในวงการส่งออกข้าวของโลก เพราะพันธุ์ข้าวถือเป็นหัวใจ และจุดเริ่มต้นของความสำเร็จในทางการเกษตรกรรม สมาคมผู้ส่งออกข้าวไทยจึงมีโครงการจัดการประกวดข้าวพันธุ์ใหม่ขึ้น เพื่อส่งเสริมและสนับสนุน นักวิจัย/ปรับปรุงพันธุ์ข้าวไทย ให้มีกำลังใจในการพัฒนาพันธุ์ข้าวไทย ให้สามารถกลับมาผงาดได้ในวงการข้าวโลกอีกครั้ง

ผู้ดำเนินการโครงการ

สมาคมผู้ส่งออกข้าวไทย ร่วมกับ กรมการข้าว และสมาคมผู้รวบรวมและจำหน่ายเมล็ดพันธุ์ข้าว

วัตถุประสงค์

1. เพื่อสรรหาข้าวสายพันธุ์/พันธุ์ใหม่ เพื่อการยกระดับขีดความสามารถในการแข่งขันของข้าวไทยในตลาดโลก
2. ยกระดับการพัฒนา/ปรับปรุงพันธุ์ข้าวไทย ในการพัฒนาพันธุ์ให้ตรงเป้าประสงค์
3. เพื่อส่งเสริมและสนับสนุน นักวิจัย/ปรับปรุงพันธุ์ข้าวไทย ในการร่วมกันพัฒนาข้าวสายพันธุ์/พันธุ์ใหม่ ๆ และสามารถกระจายให้ถึงพี่น้องชาวนาไทยได้อย่างมีประสิทธิภาพ และรวดเร็ว

ประเภท/ชนิดข้าวในการประกวด

1. ข้าวหอมไทย
2. ข้าวขาวพื้นนุ่ม
3. ข้าวขาวพื้นแข็ง

ข้าวทุกพันธุ์ที่ส่งเข้าประกวด ต้องเป็นสายพันธุ์/พันธุ์ข้าวที่พัฒนาและปรับปรุงพันธุ์ในประเทศไทย และเป็นสายพันธุ์/พันธุ์ใหม่ ที่ผู้ส่งเข้าประกวดจะต้องชี้แจงที่มาตามกระบวนการปรับปรุงพันธุ์ โดยสำหรับข้าวพันธุ์ผสมต้องแจ้งพันธุ์หรือสายพันธุ์แม่ - พ่อ กระบวนการในการคัดเลือกพันธุ์ ลักษณะทางการเกษตร คุณภาพทางกายภาพ และเคมี คุณภาพการหุงต้ม รวมทั้งข้อมูลสำคัญอื่น ๆ ทั้งนี้ ผู้ที่สนใจส่งข้าวสายพันธุ์/พันธุ์ใหม่เข้าร่วมการประกวด สามารถส่งได้ไม่จำกัดประเภทและชนิดพันธุ์ข้าว

* สมาคมผู้ส่งออกข้าวไทย จะรักษาความลับของผู้ส่งเข้าประกวดทุกรายเป็นอย่างดี

* สมาคมผู้ส่งออกข้าวไทย จะจัดส่งตัวอย่างข้าวที่ส่งเข้าประกวดทุกชนิดเพื่อตรวจ Profile พันธุ์กรรม เพื่อป้องกันการลักลอบนำพันธุ์ข้าวที่ส่งเข้าประกวดไปใช้ประโยชน์อื่นก่อนการได้รับอนุญาตอย่างเป็นทางการจากผู้จัดการประกวด

* หากประเภท/ชนิดข้าวพันธุ์ที่ส่งเข้าประกวดมีน้อยกว่า 2 ตัวอย่าง คณะกรรมการอาจพิจารณายกเลิกการประกวดข้าวพันธุ์ใหม่ ประเภทชนิดนั้น ๆ ได้

* คณะกรรมการอาจพิจารณาไม่ให้รางวัลแก่ข้าวสายพันธุ์/พันธุ์ใหม่ ที่ส่งเข้าประกวด หากพบว่าคุณสมบัติสำคัญคือผลผลิตต่อไร่ และคุณภาพการหุงต้มต่ำกว่าข้าวพันธุ์ดั้งเดิม (ที่โดดเด่น) ซึ่งนำมาเปรียบเทียบหรือหากมีการปิดบังข้อเท็จจริง หรือข้าวสายพันธุ์/พันธุ์ใหม่ที่ส่งเข้าประกวดนั้นได้มาโดยมิชอบด้วยกฎหมาย

* ผลการตัดสินของคณะกรรมการฯ ถือว่าเป็นข้อยุติ นักวิจัย/ปรับปรุงพันธุ์หรือองค์กร ที่ส่งข้าวพันธุ์ใหม่เข้าประกวด ไม่อาจเรียกร้องให้มีการพิจารณาซ้ำ หรืออุทธรณ์ ไม่ว่ากรณีใด ๆ

วิธีการส่งข้าวสายพันธุ์/พันธุ์ใหม่ เข้าร่วมประกวด

1. ส่งใบสมัครที่กรอกเรียบร้อยแล้วและแนบเอกสารหลักฐานประกอบการสมัคร พร้อมตัวอย่างข้าวสายพันธุ์/พันธุ์ใหม่ที่ส่งเข้าประกวด ในรูปข้าวเปลือกบรรจุถุงอย่างเรียบร้อยจำนวน 5 กิโลกรัมต่อหนึ่งสายพันธุ์/พันธุ์ พร้อมระบุประเภท และชนิดข้าวที่ส่งเข้าประกวด

2. ส่งทางไปรษณีย์พัสดุมาที่

สมาคมผู้ส่งออกข้าวไทย เลขที่ 37 ซอยงามดูพลี ถนนพระราม 4 แขวงทุ่งมหาเมฆ เขตสาทร กรุงเทพฯ 10120

3. จะถือเวลาในการประทับตราของที่ทำการไปรษณีย์เป็นสำคัญ โดยจะปิดรับสมัครในวันที่ 30 มิถุนายน 2564 เมื่อพ้นกำหนดเวลาจะขอตัดสินไม่รับพิจารณาการสมัครดังกล่าว

หลักเกณฑ์การพิจารณาตัดสิน

1. การตัดสินการประกวดต้องทำการเปรียบเทียบข้าวสายพันธุ์/พันธุ์ใหม่ที่ส่งเข้าประกวดกับข้าวพันธุ์เดิมที่โดดเด่นในแต่ละประเภท ทั้งในด้านการเพาะปลูก การขัดสี คุณภาพการหุงต้ม

2. พันธุ์ข้าวที่ใช้เป็นพันธุ์เปรียบเทียบ ได้แก่

ข้าวหอมไทย : ข้าวหอมปทุมธานี 1

ข้าวขาวพื้นนุ่ม : กข79 และ กข87

ข้าวขาวพื้นแข็ง : กข41 และ กข85

3. หลักเกณฑ์การให้คะแนนตัดสินการประกวดข้าวพันธุ์ใหม่

ข้าวหอมไทย การเพาะปลูก : การขัดสี : คุณภาพการหุงต้ม = 40 : 20 : 40

ข้าวขาวพื้นนุ่ม การเพาะปลูก : การขัดสี : คุณภาพการหุงต้ม = 50 : 20 : 30

ข้าวขาวพื้นแข็ง การเพาะปลูก : การขัดสี : คุณภาพการหุงต้ม = 60 : 20 : 20

4. หลักเกณฑ์ในการตัดสินการคัดเลือกข้าวพันธุ์ใหม่ ด้านการเพาะปลูก

4.1 ผลผลิตต่อไร่

4.2 อายุเก็บเกี่ยว (ระยะเวลาตั้งแต่ปลูกถึงเก็บเกี่ยว)

4.3 พันธุ์ข้าวไม่ไวต่อช่วงแสงหรือไวต่อช่วงแสง

4.4 ความต้านทานต่อโรค แมลง ศัตรูพืช

4.5 ความสูงของลำต้น การหักล้มของต้นข้าว

5. การขัดสี

5.1 Milling Yield

5.2 ปริมาณแกลบ ปริมาณรำ

5.3 ลักษณะคุณภาพเมล็ดทางกายภาพ เช่น เรียวยาว ชุ่นใส ท้องไข่ เมล็ดเสีย และอื่น ๆ

6. คุณภาพการหุงต้ม

6.1 ความนุ่ม - ความแข็ง และ ความหนืด - ความร่วน

6.2 ความหอม (เฉพาะข้าวหอมไทย)

6.3 รสชาติโดยรวม (ทำ Sensory test เปรียบเทียบ)

6.4 ลักษณะปรากฏของข้าวที่หุงสุก ความสวยงาม

รางวัลของการประกวด

1. เงินรางวัลชนะเลิศการประกวดข้าวพันธุ์ใหม่ เพื่อการพาณิชย์ จำนวน 500,000 บาท ในแต่ละประเภทข้าว รวมทั้งหมด 3 รางวัล พร้อมโล่รางวัลและเกียรติบัตรจาก ฯพณฯ รองนายกรัฐมนตรีและรัฐมนตรีว่าการกระทรวงพาณิชย์ (นายจรินทร์ ลักษณวิศิษฏ์)

2. สมาคมผู้ส่งออกข้าวไทย จะช่วยผลักดันให้ข้าวสายพันธุ์/พันธุ์ใหม่ที่ได้รับรางวัลชนะเลิศ ได้รับการคุ้มครองพันธุ์หรือรับรองพันธุ์โดยเร็วที่สุด เพื่อจะขยายสู่ขบวนการเพาะปลูก การทำการค้าโดยรวดเร็ว